

2020-06-30

Finansdepartementet

Karin Pilsäter
070-382 65 55
karin.pilsater@tco.se

TCO:s yttrande över betänkandet Idéburen välfärd SOU 2019:56

Refnr: Fi2019/04187/K

TCO har beretts möjlighet att yttra sig över betänkandet Idéburen välfärd och inkommer härmed med följande synpunkter och ställningstaganden.

TCO tillstyrker de i utredningen framlagda förslagen.

3.2 Avgränsningar av begreppet välfärd

Utredningens avgränsning är väldigt vid. Definitionen av välfärdstjänster går här långt utanför vad som ingick i direktiven till utredningen Ordning och reda i välfärden (SOU 2016:78). Dock handlar merparten av det som ligger utanför definitionen där om verksamhet som också ligger utanför upphandling och lagen (2008:962) om valfrihetssystem, LOV.

5.4.3 – TCO välkomnar att utredningen föreslår en lagstiftning som definierar idéburen verksamhet och därmed möjliggör att den går att avskilja från kommersiell dito. Detta då det möjliggör att i vissa fall använda idéburen verksamhet som kriterium för framförallt idéburet offentligt partnerskap, IOP, men även för att i vissa fall kunna använda det i såväl lagen (2016:1145) om offentlig upphandling, LOU, som LOV, för att reservera viss verksamhet till sådana aktörer.

Det är bra att definitionen inte kopplas till associationsformer utan syfte och innehåll, och därmed är neutral mellan olika associationsformer. Vi instämmer därmed också i utredningens bedömning att ”det saknas behov av att vidtaga särskilda åtgärder för att göra befintliga eller delar av befintliga associationsformer mer användbara och attraktiva för idéburen verksamhet”.

Utredningens förslag innebär att för att kunna vara en idéburen aktör inom välfärden ska en juridisk person uppfylla följande kriterier:

- Inte vara ”ägd eller kontrollerad av staten, en kommun eller region”,
- ha ett oegennyttigt syfte,
- ”bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet” och

- inte få göra värdeöverföringar annat än till forskning eller annan idéburen verksamhet.

Samtliga fyra kriterier synes vara rimliga och tillsammans bildar de en gångbar ram för vad som är en idéburen verksamhet med syftet att bedriva offentligt finansierad välfärd.

Det är dock av vikt att det är både tydligt och entydigt vad som är "oegenlyttigt syfte". Samtidigt är begreppet, så som det definieras i avsnittet väl så specifikt som de alternativ som finns, till exempel altruistiskt och osjälviskhet. TCO stödjer därför att begreppet oegenlyttigt ska användas i definitionen. Det måste dock förtydligas i författningskommentaren.

Det är också bra att utredningen väljer att definiera vad som är värdeöverföringar och att en idéburen aktör avkrävs en redovisning av alla sådana, enligt den givna listan, till den ansvariga myndigheten. TCO instämmer i de kriterier som anges.

7.4 – TCO instämmer i de bedömningar som utredningen gör vad gäller idéburet offentligt partnerskap, att det är en användbar metod enligt de kriterier som slås fast i 7.2 och att det inte får "innebära en tilldelning av ett offentligt kontrakt eller upphandling av en koncession" och vidare att det inte behöver regleras i lag.

8.2.1 – TCO instämmer vidare med utredningens förslag om att det ska införas en "möjlighet att reservera kontrakt till idéburna aktörer" i, LOU.

9.1 – TCO tillstyrker att en möjlighet att reservera valfrihetssystem för idéburna aktörer förs in i, LOV. Det bör dock gälla för verksamheter där tillämpning av LOV är valfritt för kommun eller region, och i övrigt utifrån särskilda skäl. Det bör alltså inte vara möjligt att reservera för idéburna aktörer där obligatoriskt LOV råder.

10.1 – Utredningen lämnar här inte ett förslag utan gör bedömningen att definitionen kan användas som villkor för annan bidragsgivning från staten, kommuner och regioner. Eftersom definitionen av idéburen aktör innefattar att denne har för avsikt att bedriva offentligt finansierad välfärdsverksamhet kan detta vara ett olämpligt kriterium för annan bidragsgivning, och det kan därutöver krocka med andra syften med offentligt stöd till verksamheter som inte utgör offentligt finansierad välfärd inom ramen för LOU, LOV eller IOP. Ett exempel är de folkhögskolor som ägs helt eller delvis av regioner och kommuner som då skulle kunna uteslutas från medverkan eller anslag.

10.2 – Med den föreslagna definitionen av idéburna aktörer kommer möjligheten till att föra statistik över hur den idéburna sektorn utvecklas förbättras. Det vore en välkommen förbättring jämfört med dagens läge, där man till exempel istället jämför mellan associationsformer och förutsätter att vissa sådana är de idéburna, medan andra inte är det. Ett exempel är att när man i dag redovisar statistiken för ideella fristående skolor och förskolor helt går på associationsform och då missar de ideella som valt att driva sin verksamhet i aktiebolag. Detta gäller dock endast förekomsten av idéburna aktörer inom just offentligt finansierad välfärdstjänster. Det bör slutligen noteras att definitionen av idéburen verksamhet bör vara avgränsad till att användas inom sektorn för offentligt finansierad välfärd och därför inte användas som en allmän definition.

Therese Svanström
Ordförande

Karin Pilsäter
Utredare